ศิลปาชีพ

ไทยอุดมข้าวกล้าธัญญาหาร เลี้ยงคนสักร้อยล้านก็เลี้ยงได้

ชาวนาอุทิศตนเลี้ยงคนไทย แต่มีใครสักคนเล่าเลี้ยงชาวนา ...

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงตระหนักถึงความสำคัญของชาวไร่ชาวนาผู้ผลิตอาหาร ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของมนุษย์ จึงทรงพระราชดำริที่จะจัดหาอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกรเหล่านี้ เพื่อให้เกษตรกรมีกำลังใจที่จะทำนาทำไร่ต่อไป ไม่ต้องขายที่ดิน ไม่ต้องเป็นหนี้สิน และไม่ต้องทิ้งถิ่นไปทำมาหากินตามเมืองใหญ่ อันจะก่อให้เกิดปัญหาความแออัดของชุมชนในเมืองใหญ่ตามมาอีก สิ่งที่จะเป็นอาชีพเสริมนั้น จะต้องเป็นอาชีพที่ประกอบอยู่ที่บ้านได้ในเวลาที่ว่างจากการทำไร่ทำนา หรือเมื่อดินฟ้าอากาศไม่อำนวยให้เพาะปลูก หรือแม้แต่ผู้ไม่มีดินจะเพาะปลูก ก็จะสามารถประกอบอาชีพเสริมนี้ได้ด้วยทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน และด้วยภูมิปัญญาตลอดจนด้วยฝีมือของเขาเอง

นี่คือที่มาของพระราชดำริในการนำศิลปหัตถกรรมมาเป็นอาชีพเสริมให้แก่ชาวไร่ชาวนาไทย

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง โปรดการปฏิบัติงานแบบครบวงจร เมื่อทรงสนับสนุนให้ชาวบ้านทอผ้าไหม ก็ให้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและสาวไหมไปพร้อมกันด้วย

Acti
Go to

บางครั้งเมื่อมีคนเฒ่าฯ มากก็ต้องทรงงานอยู่ค่ำมืด แต่ก็ทรงเตรียมพร้อมอยู่แล้วโดยที่ได้มีพระราชเสาวนีย์ให้จำกันว่าเวลาเสด็จฯ ไปไหน จะต้องมีไฟฉายไปในขบวนให้เพียงพอที่จะใช้ส่องเวลาทรงงาน และเวลาขบวนเคลื่อนอีกด้วย พระองค์เคยเสด็จเยี่ยมราษฎร และทรงงานอยู่จนดึกหนึ่งดีสอง จึงเสด็จกลับพระตำหนัก

ระหว่างเสด็จแปรพระราชฐานประทับแรม ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ สมเด็จพระบางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงรับชาวไทยภูเขาจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือเข้าเป็นสมาชิกศิลปาชีพแผนกช่างเงิน ช่างทอง เนื่องจากได้มีชาวไทยภูเขามาขอพระราชทานการช่วยเหลือ เพราะเครื่องเงิน เครื่องประดับแบบชาวเขาของเขาขายไม่คล่อง พระองค์จึงโปรดเกล้าฯ ให้พวกเขาเข้าไปฝึกงานที่โรงฝึกศิลปาชีพในบริเวณพระตำหนักภูพิงคราช-นิเวศน์ ทรงแนะนำรูปแบบใหม่ ๆ โดยยังคงไว้ซึ่งลวดลายของแม่ว่าพันธุ์ให้ทำจนกระทั่งในขณะนี้งานฝีมือชาวไทยภูเขาที่เป็นสมาชิกมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ได้ก้าวหน้าไปอย่างมากมาย

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง โปรดให้ปั้นรูปสัตว์เป็นตัวอย่างให้ชาวไทยภูเขาทำขึ้นด้วยเนื้อเงิน สมาชิกแผนกปั้นจะออกไปศึกษากายวิภาคของสัตว์ที่จะปั้นเสียก่อน เพื่อให้สามารถปั้นได้เหมือนของจริงที่สุด

มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๙ เสด็จฯ เยี่ยมกลุ่มปั้นตุ๊กตาชาววังที่วัดท่าสุทธาวาส ตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

ในภาคใต้ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเป็นกำลังใจให้ชาวบ้านสานเสื่อกระจูดและเสื่อเตย โปรดเกล้าฯ ให้มีการประกวดเสื่อทั้งเสื่อโบราณและเสื่อสานใหม่ โดยพิจารณาลวดลาย การให้สี และความประณีตของฝีมือ

Go

แผนกเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านแม่ต๋ำ ตำบลเสริมซ้าย อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ฝีมือเยี่ยมลวดลายของสมาชิกศิลปาชีพ ที่เขียนลวดลายตามจินตนาการจากสิ่งที่เห็นรอบตัว และจากเรื่องราววรรณคดีที่ได้ฟังมา เป็นที่พอพระราชหฤทัย และทรงชื่นชมในอัจฉริยะที่มีอยู่ในลูกหลานของชาวนาชาวไร่เหล่านี้เป็นอย่างยิ่ง

ดอกไม้ประดิษฐ์ของศิลปาชีพนั้น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเน้นให้ประดิษฐ์ไทย ๆ เช่น สารภี บุนนาค ปีบ จันทร์กะพ้อ นางแย้ม เป็นต้น เยาวชนรุ่นหลังจะได้รู้จักและชื่นชมวัตถุดิบในการผลิตที่ให้ใช้ของในไทยให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงการใช้ของต่างประเทศ ดอกไม้ศิลปาชีพจึงเป็นดอกไม้ไทยที่ทำจากของไทย ฝีมือของคนไทย ด้วยใจรักในความเป็นไทย

นักเรียนศิลปาชีพแทบทุกแผนกจะต้องเริ่มต้นด้วยการเรียนเขียนลายก่อน แล้วจึงย้ายไปเรียนวิชาอื่น ๆ เช่น เครื่องถม ครำ แกะสลักต่าง ๆ ฯลฯ ตามความถนัดและความสนใจ แต่บางรายก็สมัครใจเรียนเขียนลายต่อไป ซึ่งจะพัฒนาไปเป็นการเขียนภาพจิตรกรรมที่ยากขึ้นตามลำดับ

มีพระราชดำริให้อนุรักษ์การปักซอยแบบไทย โดยจัดตั้งกลุ่มปักผ้าขึ้นทั่วทุกภาค ให้ฝึกหัดปักจากลายง่าย ๆ จนถึงขั้นปักภาพวาด ภาพเหมือนและภาพจิตรกรรมต่าง ๆ มีพระราชประสงค์ให้ใช้ไหมไทยเส้นเล็กละเอียดที่เรียกว่า 'ไหมน้อย' มาใช้ปัก

ทรงพระเจริญ
คำขวัญวันแม่พระราชทาน ประจำปี ๒๕๖๘
“คือขุนเขาลำเนาไพรคือสายน้ำ คือความงามความสุขคือทุกสิ่ง
คือความรักความห่วงใยอันแท้จริง พระคุณแม่ใหญ่ยิ่งพ้นพรรณนา”
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานคำขวัญวันแม่แห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๘
GCC 1111
ศูนย์บริการข้อมูลภาครัฐเพื่อประชาชน
(Government Contact Center)
1111 @GCC1111 GCC1111
www.gcc.go.th GCC_1111

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๘
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
แด่วยราชการในพระองค์ ขอเผยแพร่พระราชกรณียกิจ "กรงเชิดชูศิลปวัฒนธรรมไทย"
เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

วันศุกร์ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2568

กรงเชิดชูศิลปวัฒนธรรมไทย

ถ้าเกิดไทยก็ยาวนานนับพันปี สิ่งดีดีก็มากมายไทยมีอยู่ รอแต่คนค้นหามาเชิดชู ให้โลกรู้ให้โลกเห็นความเป็นไทย

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงตระหนักดีว่าเมืองไทยนี้มีศิลปวัฒนธรรมอันดีงามมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ หากสมัยนี้ลูกหลานไทยสนใจแต่อารยธรรมสมัยใหม่ หรือวัฒนธรรมของชาติอื่น มิช้าอดีตที่ไทยเคยยิ่งใหญ่รุ่งเรืองไม่แพ้ชาติใด ๆ ก็คงจะลบเลือนหายไป ดังนั้นจึงทรงหยิบยกตัวอย่าง ของความเป็นไทยอันงดงามมาเชิดชูให้ปรากฏเพื่อเตือนตาเตือนใจไทยให้รำลึกไว้เสมอว่าคนไทยเรา มีดีมีอทุกด้านควรแก่การภาคภูมิใจ

เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๓ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีกำหนดการที่จะตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ไปทรงเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป และประเทศสหรัฐอเมริกา ทรงพระราชดำริว่า แม้เราจะมีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมในการแต่งกายของเราเองอยู่แล้วแต่สตรีไทยก็ยังไม่มีเครื่องแต่งกายชุดประจำชาติ จึงมีพระราชเสาวนีย์ให้ผู้ที่เชี่ยวชาญในการออกแบบเครื่องแต่งกาย คิดปรับปรุงแบบเสื้อที่สตรีไทยแต่งกันมาแต่โบราณกาลให้ทันสมัย เพื่อทรงใช้เป็นชุดไทยประจำชาติในระหว่างที่เสด็จฯ ไปทรงเยือนต่างประเทศครั้งนั้น ผลก็คือไทยเราได้มีชุดไทยประจำชาติที่สง่างามและเหมาะสมไว้ใช้ในโอกาสต่าง ๆ มาจนทุกวันนี้ ซึ่งเรียกกันว่า 'ชุดไทยพระราชนิยม'

ชุดไทยพระราชนิยม มีดังนี้

๑. ชุดไทยเรือนต้น ๒. ชุดไทยจิตรลดา ๓. ชุดไทยอมรินทร์ ๔. ชุดไทยบรมพิมาน
๕. ชุดไทยจักรี ๖. ชุดไทยดุสิต ๗. ชุดไทยศิวาลัย ๘. ชุดไทยจักรพรรดิ

จะสังเกตว่า ชื่อชุดไทยต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นชื่อเกี่ยวกับพระที่นั่งหรือพระตำหนัก ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับโอกาสและความเหมาะสมในการใช้เครื่องแต่งกายชุดไทยด้วย

ปัจจุบันนี้ ชุดไทยประจำชาติได้เป็นที่นิยมในหมู่สตรีไทยและสังคมไทยทั่วไป ทั้งยังได้เผยแพร่ชื่อเสียงความงดงามด้วยศิลปะทั้งปวงไปยังนานาประเทศ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่บรรดาสตรีไทย ที่ได้พระราชทานแนวพระราชนิยมเป็นแบบแผนการแต่งกายประจำชาติสำหรับสตรีขึ้น เป็นการส่งเสริมเชิดชูศิลปวัฒนธรรมไทยตามลำดับยุคสมัย ที่จะต้องปรากฏต่อไปเป็นประวัติศาสตร์ของชาติสืบชั่วกาลนาน

ชุดไทยเรือนต้น

สำหรับการใช้ลำลอง ไม่เป็นพิธีและต้องการความสบาย เช่น ไปงานกฐินต้น ไปเที่ยวเรือ ฯลฯ
ลักษณะเป็นชิ้นป้าย เสื้อคอกลม แขนสามส่วนปลายแขนหลวมเล็กน้อย

ชุดไทยจิตรลดา

เป็นชุดไทยพิธีตอนกลางวัน ผ้าซิ่นป้ายเป็นผ้าไหมยกดอกมีเชิงหรือยกดอกทั้งตัว
เสื้อแขนยาว ผ่าอก คอกลม มีขอบตั้ง

ชุดไทยอมรินทร์

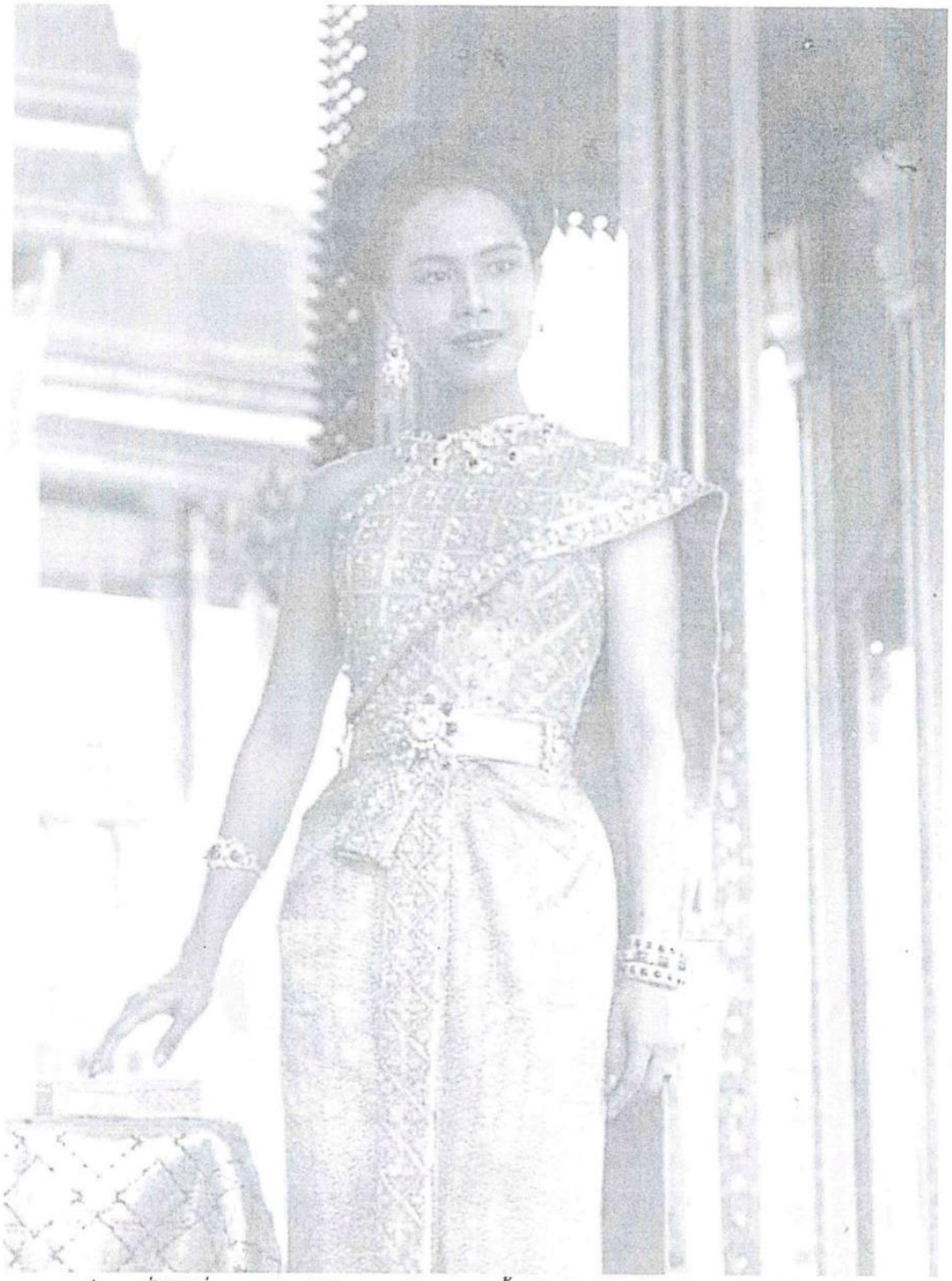
ใช้เป็นชุดพิธีตอนค่ำ ผ้าซิ่นยกทองทั้งตัว
เสื้อแขนยาว คอตั้ง เช่นเดียวกับไทยจิตรลดา

ชุดไทยบรมพิมาน

เป็นชุดไทยในงานพิธีตอนค่ำที่ใช้เข็มขัดและเครื่องประดับ ผ้าซิ่นยกทองทั้งตัว จีบหน้านาง
เสื้อคอกลมขอบตั้งเล็กน้อย แขนยาว และผ่าหลัง
สำหรับใช้ในงานพระราชพิธีเต็มยศและประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ชุดไทยจักรี

เป็นชุดที่ใช้ผ้าชิ่นแบบเดียวกับไทยบรมพิมาน แต่เสื้อเป็นสไบเฉียง ใช้ในโอกาสงานพิธีกลางคืน

ชุดไทยดุสิต

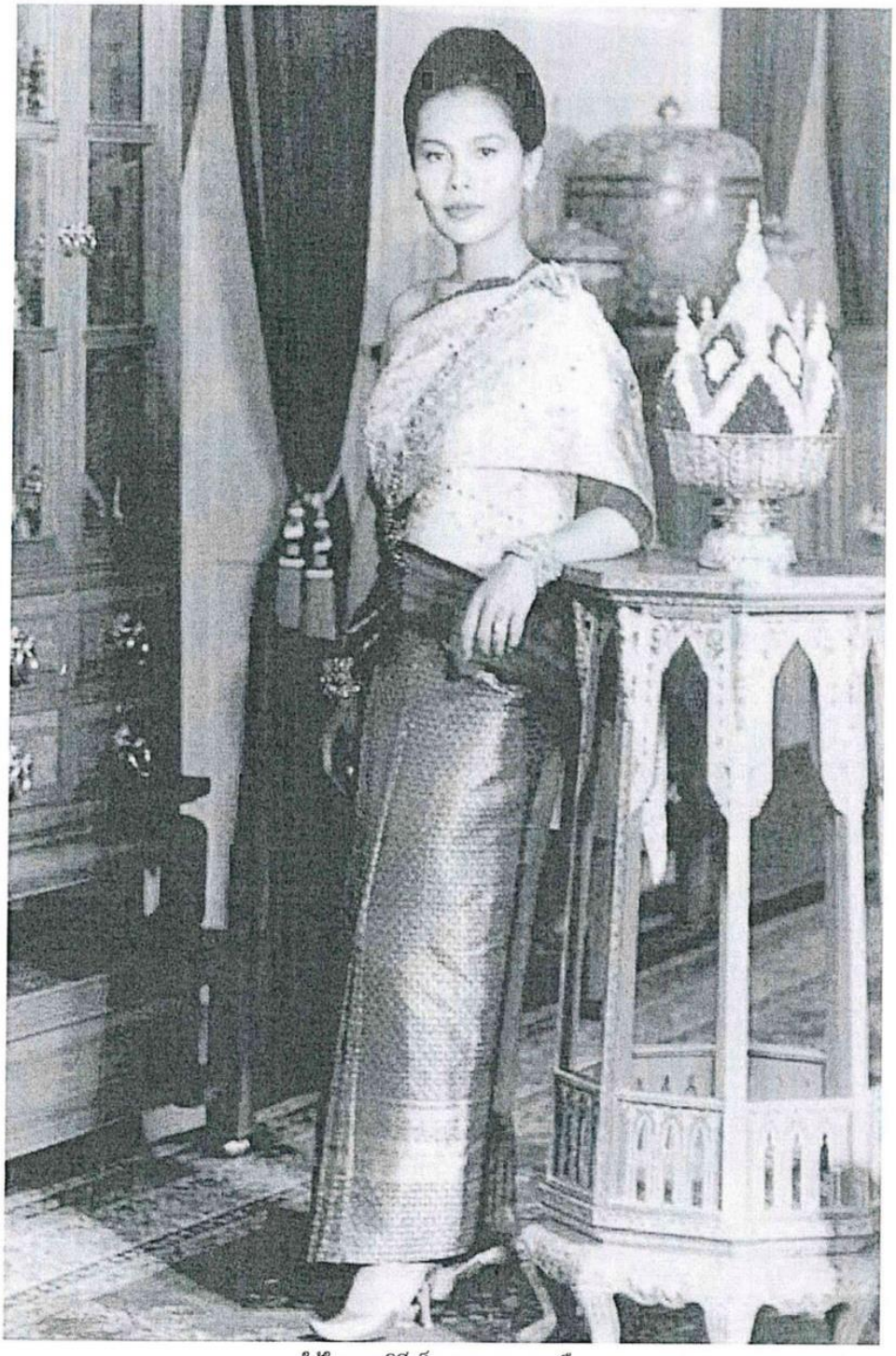
ใช้ในงานพิธีเต็มยศกลางคืน ผ้าซิ่นเช่นเดียวกับไทยจักรีและไทยบรมพิมาน เสื้อคอกลมกว้างคล้ายคอกระเช้า แต่ไม่จีบรูด ไม่มีแขน ปักดิ้นเงินทอง ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์และสายสะพายได้อย่างงดงาม

ชุดไทยศิวาลัย

ชุดไทยแบบนี้ใช้ในงานพิธีเต็มยศ ทั้งกลางวันและกลางคืน
เป็นแบบเดียวกับชุดไทยบรมพิมาน แต่มีผ้าสไบห่มทับ

ชุดไทยจักรพรรดิ

ใช้ในงานพิธีเต็มยศตอนกลางคืน

ผ้าซิ่นเช่นเดียวกับชุดไทยจักรี ใช้สไบเฉียงเช่นเดียวกันแต่เป็นสไบจีบชั้นใน และห่มสไบปักทับเห็นรอยจีบเล็กน้อย

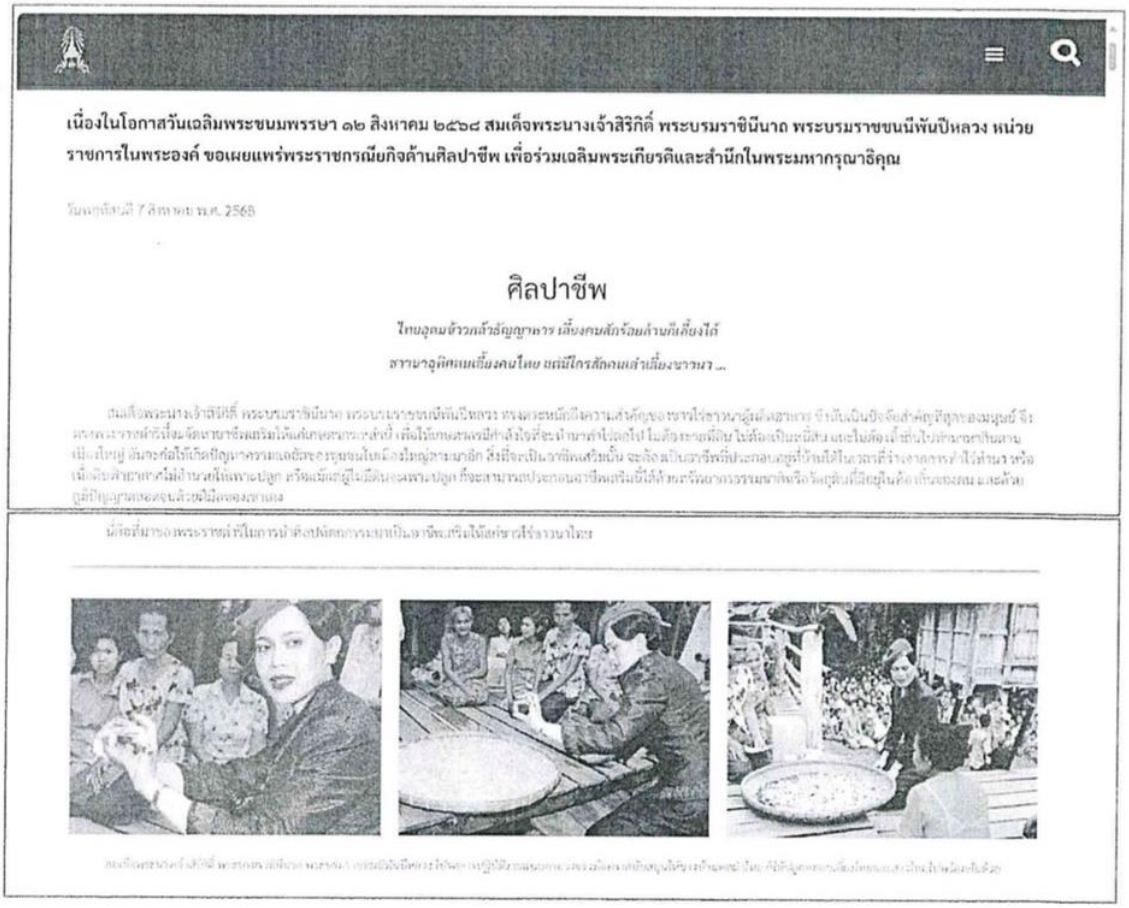
หน่วยราชการในพระองค์ ขอเผยแพร่พระราชกรณียกิจ "ทรงเชิดชูศิลปวัฒนธรรมไทย"

เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ที่มา : เว็บไซต์ หน่วยราชการในพระองค์ https://www.royaloffice.th

หน่วยราชการในพระองค์
ขอเผยแพร่พระราชกรณียกิจ “ด้านศิลปาชีพ” เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๘
และวันแม่แห่งชาติ

ที่มา : เว็บไซต์ หน่วยราชการในพระองค์ https://www.royaloffice.th

https://shorturl.asia/ZMrXO